

Genealogica, personas describens; & *Philosophia civilis*, qualitatem rei gesta, ex fundamentis ethicis & politicis determinans. Operæ igitur pretium fuerit, de his quatuor doctrinis, historiæ velut subsidiariis, quædam inferere.

CAP. III.

De Temporum divisione in
Historia utili.

§. I.

Temporum divisio, quæ ad ordinandam historiæ lectionem admodum necessaria, apud scriptores *varia* est. Poëtas omne mundi tempus in quatuor secula dividere, notum est. *Primum* vocant *aureum Seculum*, quod cum mundi exordio cœpit, & usque ad Saturnum regno exactum duravit. Christiani id de felicitate Protoplastorum in Paradiso interpretantur. *Secundum* dicitur *Seculum argenteum*, quod cum Saturno exacto incipit, & usque ad Jovem Belum, h. e. Nimrodum

dum porrigitur, quo agriculturam & artes omnes inventas fuisse, ajunt. Quod Christiani ex *cap. IV. Gen.* petunt fuisse putant. *Tertium* appellatur *aneum*, quod a Jove Belo, hoc est, Nimrodo, ad annum usque primum reditus Heraclidarum, computant. Christiani fictionis ansam ex *cap. X. Genes.* sumtam esse arbitrantur. *Quartum* ipsis audit *ferreum*, quod a reditu Heraclidarum in Peloponnesum, usque ad tempora, quibus illi vixere, duravit.

§. 2.

Varro, missis Poëtarum fabulis, omne ævum divisit in tria tempora: (1) in *ἀδελον*, *obscurum*, quod cum mundi primordiis incipit, & ad diluvium Ogygium in Græcia notum, porrigitur. Dicitur obscurum, quia nihil eorum, quæ tum acta sunt, a profanis scriptoribus annotatum legitur. (2) In *μυθικον* seu *fabulare*, quod a diluvio Ogygis, regis Thebanarum, cœpit & ad primam usque Olympiadem duravit. Nomen inde

DE TEMP. DIVIS. IN HIST. 109

de sortitum est, quod fabulis tum omnia involuta essent. (3) ἰσοεικόν, cum prima Olympiade cœpit, h. e. tempore Azariæ regis Judæ, CCV. Annis a morte Salomonis, quod tempora consequentia complectitur.

§. 3.

Alia divisio temporum mundi ex Thalmude adfertur, quam Eliæ, non Thesbitæ, sed Rabbino cuidam, qui tempore templi secundi vixerit, tribuunt. Is cum mundum sex mille annos duraturum credidisset, tres periodos velut vaticinans, fecit. Bis mille annis (dixit) inane: Bis mille annis lex: Bis mille annis tempus Messia. Vaticinii hujus interpretationem Matthæus Dresserus Isagog. Histor. part. 1. p. 4. & 5. exhibet. Nos illam, ceu allegorica ratione de sextiduo, quo mundus a Deo creatus est, nitentem, hic missam facimus.

§. 4.

Imo, omissis etiam aliis tempora distingvendi rationibus, ductu sacrae historiae,

storix, primum omne ævum, ab orbe condito, dispescere malumus in *ætatem antediluvianam*, & *postdiluvianam*: ILLA ab initio mundi, ad finem diluvii universalis, 1656. annos complectitur. Qui per decem Patriarcharum antediluvianorum ætates, quando primum facti sunt patres, ex cap. V. Genes. in hunc modum computari possunt:

1	Adamo quando vixerat annos 130. natus est Seth,	130
2	Sethus annum agens circiter 105. filium genuit Enos,	235
3	Enoso annum agenti 90. natus est Kainan,	325
4	Kainani annum agenti 70. na- tus est Mahalaleel,	395
5	Mahalaleeli, anno ætatis suæ 65. natus est Jared,	460
6	Jaredo anno ætatis suæ 162. natus est Enoch,	622
7	Enochus annum agens 65. fi- lium genuit Mathusalah,	687

8 Mathu-

DE TEMP. DIVIS. IN HIST. III

8	Mathusalacho anno ætatis 187. natus est Lamech,	874
9	Lamecho annum agenti 182 natus est Noah,	1056
10	Noachus agens ætatis annū 500. genuit Sem, Ham & Japheth,	1556
	Cum Noah annum ætatis 600. exegisset, incunte anno 601. primo anni na- turalis mense, Genes. VIII. 13. aquæ diluvii, post quā supra unum annum du- rasset, exsiccabantur.	

Quæ *Is. Vossius* de *ætate mundi* ante-
diluviani, ex autoritate LXX. interpre-
tum, in *Chronologia sua sacra* tradit,
G. Hornius, in *Dissert. de ætate mundi*,
& alii diluerunt.

§. 5.

Ætas postdiluviana iterum in *duas*
epochas, seu periodos majores distingvi
potest. *Una* est a fine diluvii, usque ad
nativitatem Christi: *altera* a nato Chri-
sto,

sto, usque ad presentem annum. Ultraque ordinis ac memorie causa, in alias minores epochas, seu periodos dispecisci potest; ut secundum illas, res in orbe gestae ordinari vel disponi queant.

§. 6.

Prior illa, quæ a fine diluvii, ad Christum natum computatur, octo continet minores epochas, seu intervalla insigniora numerandi annos. *Prima*, a fine diluvii incipit, ac ad natalem Isaaci hæredis Abrahamo promissi porrigitur, continens 452. annos; qui ex *cap. XI. Genes.* per decem ætates Patriarcharum postdiluvianorum, quando patres facti sunt, eo modo, quem *Thomas Lydiat*, in *Canonibus Chronolog. can. 2.* demonstrat, numerantur.

§. 7.

Secunda, à natali Isaaci, ad Israelitarum exitum ex Ægypto computata, annos 400. complectitur. Quod confirmatur ex ipsius Dei verbis ad Abrahamum *Gen. XV. 13. & Act. VII. 6.* dicentis,

centis, semen illius (quod in Isaaco vocabitur, *Genes. XXI. 12. & Rom. IX. 7.*) peregrinum fore in terra non sua, per tot annos servituti afflictionibusq; obnoxium. Huc spectant historiae de Isaaco, Jacobo, Josepho & Mose.

§. 8.

Tertia epocha, ab Israëlitarum exitu ex Aegypto, ad templum Dei Hierosolymæ a R. Salomone fundatum, annos completos 479. numerat: qui libr. *1. Reg. c. VI. v. 1.* designantur. Pertinent huc res Judicum & Regum Saulis, Davidis & Salomonis.

§. 9.

Quarta, a primis templi Salomoni fundamentis jactis incipit, ac ad initium Monarchiæ Babylonæ extenditur: Quod intervallum est 413. annorum: qui computandi sunt secundum annos regum Judæ posteriorum Davidis, prout in duobus libris Regum, & secundo Chronicorum designati extant. Hunc modum computandi *Eusebius & Hieronymus*

nymus in Chronicis secuti sunt : nisi quod secundum LXX. interpretes, Athaliae unum annum, Josiae itidem alterum, & Ammoni decem attribuunt plures, quam codices Hebraei.

§. 10.

Quinta, cum Monarchia Babylo-nica, seu imperio absoluto Nebucadnezaris incipit, & ad initum Cyri regimen porrigitur, continens LXX. annos, qui *Jerem. c. XXV. v. 11. & 12. & c. XXIX. v. 10.* exprimuntur. Pertinent huc res Nebucadnezaris & successorum ejus, cum historia captivitatis Judæorum.

§. 11.

Sexta, a Monarchia Persica, quæ cum Cyri dominatu incipit, & ad Darii Codomanni ultimi hujus monarchiæ regis cædem, & Babylonem ab Alexandro M. captam, annos 204. numerat. Sunt quidem inter Theologos & Chronologos, qui, dum ab imperii Cyri exordio, ad mortem & resurrectionem Christi, veri Messiae, 490. naturales annos (h. e. LXX.

e. LXX. annorum septimanas) numerant, Monarchiam Persicam tantum 130. annos durasse existimant. Enimvero hunc nodum erudite solvit jam dictus *Lydiatus Can. Chron. VII. p. 27. seqq.* Huc spectant res Cyri, Cambyfis, Magni (quem *Herodotus* Smerdin vocat) Darii Hystaspidae, Xerxis, Artaxerxis Longimani, Xerxis secundi, Sogdiani, Darii Ochi sive Nothi, Artaxerxis Mnemonis, & Darii Codoman- ni ab Alexandro M. victi & exuti regno.

§. 12.

Septima cum imperio Macedonico, sive Græco inchoatur, annosque 282. complectitur: qui ab occupata per Alexandrum M. Babylone, in olympiadis 112. medio incipiunt; ubi Calippus Astronomus suæ 76. annorum periodi, epocham Ptolomæi *Almagesto* sæpe memoratam posuit; quæ finitur cum victoria Pharsalica, quam Julius Cæsar Olympiade 183. ineunte, contra Pompejum obtinuit. Huc pertinent res
Alexan-

Alexandri M. Ptolomæi, qui Lagi filius dicitur, Ptolomæi Philadelphi, Ptolomæi Evergetæ, Ptolomæi Philopatoris, Ptolomæi Epiphanis, Ptolomæi Philometoris, Ptolomæi Evergetis secundi, qui alias Phiscon appellatur, Ptolomæi Soteris sive Lathyri, Ptolomæi Dionysii, alias Auletæ dicti, Ptolomæi Minoris Cléopatræ fratris; & res Romanorum ante conditam monarchiam Romanam.

§. 13.

Octava incipit cum fundamentis monarchiæ a Julio Cæsare, post devictum Pompejum, jactis; & si ponas Julium Cæsarem fere annos IV. regnasse, & Christum anno imperii Augusti Cæsaris XLI. quo Ælius Lamia & Servilius Geminus erant consules, natum; complectitur 45. annos.

§. 14.

ALTERA jam sequitur EPOCHA MAJOR vel *Æra nativitatæ Christi*, quæ & ipsa in plures periodos minores scinditur,

ditur, annosque 1690. complectitur.

§. 15.

Prima hujus periodus est a Christo nato, ad Constantini M. Imperium firmatum: quæ tria priora Christianismi secula continet, quibus religio Christiana longe lateque propagata & infestata fuit. Constantinus M. ad Christianam religionem conversus, multum immutavit faciem Romani imperii, Constantinopoli præsertim tanquam nova & altera Roma ædificata, sedeque imperii ibi constituta. Quæ res majestatem Romæ veteris paulatim imminuit, donec intervenientibus Gothicis invasionibus, in Augustulo denique imperium occidentale, anno Christi 475. extinctum est.

§. 16.

Secunda, quæ ab obitu Constantini M. ad divisionem imperii Romani a Theodosio M. factam, annos numerat, quartum fere seculum a Christo nato, complet.

§. 17.

§. 17.

Tertia periodus, cum imperio inter Arcadium Orientis, & Honorium occidentis Imperatores diviso incipit, ac usque ad Momyllum Augustulum, in quo imperium occidentis desit, porrigitur, annos circiter 80. complectens. Post memoratam illam divisionem, barbaris gentibus imperii provincias invadentibus, ipsa Roma anno Christi 410. per Alaricum Gothorum, & anno 455. per Genfericum Vandalorum Regem expugnata & direpta fuit.

§. 18.

Quarta, a Momyllo Augustulo inchoatur, & usque ad Carolum M. imperii in occidente instauratorem extenditur. Quod intervallum 325. annorum est, qui simul cum præcedentibus collecti efficiunt 800. annos. Hoc intervallo imperium occidentis vacavit. Licet enim aliqui nomen imperii conarentur recipere; fluxa tamen & improspera conata fuerunt. Interim seculo

VII.

VII. nondum adulto, Mahometica secta, humeris Saracenorum provecta invaluit, quæ imperatorum orientalium vim subinde labefactavit, donec seculo XV. medio, Constantinopoli expugnata, imperium Romanum plane extingveret.

§. 19.

Quinta, cum Caroli M. Imperio incipit, ac ad Henrici Aucupis, qui post Carolingorum ævum, anno circiter 920. in Germania rerum potitus est, porrigitur. Sub hac Epocha, magna rerum conversio in occidentis imperio contigit, imperio ad Germanos translato. De qua translatione peculiare libri extant. v. *Politica Imperialia Goldasti*.

§. 20.

Sexta, ab Henrici Aucupis regno, ad Rudolphi Habsburgici tempora, qui post magnum illud interregnum, anno post natum Christum 1273. electus fuit imperator, annos numerat. Incidit in
hanc

hanc periodum Pontificis Romani Monarchia seculo XI. ad fastigium perducta, quæ Cæsarum potestas valde infracta fuit. V. *Goldasti Monarch. imperii Rom.*

S. 21.

Septima, incipit a Rudolpho Habsburgico, Serenissimæ domus Austriacæ fundatore, & ad annum præsentem, quo Leopoldus, Imperator Augustissimus, regnat, extenditur. Qui plura de characteribus & Canonibus Chronologicis, in historia oppido necessariis, nosse avert, Scaligeri, Petavii, Calvisii, Thomæ Lydiati & aliorum scripta Chronologica evolvat; quorum sententias inter se dissidentes hic componere, nostri instituti non est. Inter compendia, *Petavii Rationarium Temporum*, & *D. Ægid. Strauchii Breviarium Chronologicum* legi merentur, quæ characteres & canones temporum, cum in sacra, tum profana historia cognitu utiles, abunde explicant.

CAP.